

Mądrość

Dzisiaj chcielibyśmy zastanowić się nad mądrością. Wiemy dobrze, że mądrość jest bardzo pożądana przez wszystkich myślących ludzi i nieomal każdy chciałby być mądry, względnie mądrze postępować. Ale czy to jest takie proste? A w ogóle, co to jest mądrość? Czy mądrość można zdefiniować? Jak moglibyśmy ją określić? Ktoś powiedział, że „niemądry człowiek już ją posiadał, a mądry ciągle jej szuka”.

Mądrość w wielu religiach i filozofiach była rozmaicie pojmowana. W tradycji żydowskiej judaizm, przyjmując istnienie jedynego Boga, uznał Go za jedyne źródło wszelkiej mądrości (od hebrajskiego *hokmah*). W tekstach Biblii hebrajskiej przedstawiona jest jako przymiot Boga, ujawniający się w stworzeniu (1 Mojż. 1:27), w harmonii oraz pięknie świata (Psalm 104:26; Przyp. 3:19), a także w Bożej opatrności kierującej losami ludzkości.

W starożytnej Grecji mądrość pozostawała w ścisłym związku z ideą bóstwa. Grecy wierzyli, iż jedynie Bóg posiada prawdziwą mądrość, dla Platona mądrość była utożsamiona z całokształtem wiedzy, gdyż wierzył on, że osoba posiadająca kompletną wiedzę automatycznie będzie podejmowała zawsze właściwe decyzje. Pogląd ten zakwestionował już jego uczeń Arystoteles, który uważał, że sama wiedza zazwyczaj nie wystarcza do podejmowania właściwych decyzji i wymaga jeszcze posiadania szeregu określonych warunków psychicznych. Do koncepcji platońskich wrócili jednak po wiekach stoicy, którzy pojmowali mądrość w sposób totalny i uważali, że mądrość można osiągnąć w całości, albo nie posiadać jej wcale, i że raz nabytej mądrości nie można już utracić.

Większość wierzących chrześcijan wiąże jednak mądrość z miłością do Boga i z samym Stwórcą. Czytamy: *„A skąd pochodzi mądrość i gdzie jest siedziba wiedzy? Człowiek nie zna tam drogi, nie ma jej w ziemi żyjących. Otchłań mówi: Nie we mnie. Nie u mnie – tak morze dowodzi. Nie daje się za nią złota, zapłaty nie waży się w srebrze, nie płaci się za nią złotem z Ofiru, ni sardoniksem rzadkim, ni szafirem. Złoto i szkło jej nierówne, nie wymienisz jej na złote naczynie, nie liczy się kryształ i koral, perły przewyższa posiadanie mądrości. I topaz z Kusz nie dorówna, najczystsze złoto nie starczy. Skąd więc pochodzi mądrość i gdzie jest siedziba wiedzy? Zakryta dla oczu żyjących, i ptakom powietrznym nieznana. Podziemie i Śmierć oświadcza: Nie doszło tu echo jej sławy. Droga tam Bogu wiadoma, On tylko zna jej siedzibę; On przenika krańce ziemi, bo widzi wszystko, co jest pod niebem; określił potęgę wiatru, ustalił granice wodzie. Gdy wyznaczał*

prawo deszczowi, a drogę wytyczał piorunom, wtedy ją widział i zmierzył, wtenczas ją zbadał dokładnie. A do człowieka powiedział: Bojaźń Boża – zaiste mądrością, roztropnością zaś – zła unikanie” – Ijoba 28:12-28 (BT). Tak więc mądrości nie można utożsamiać z wiedzą – wiedzę możemy zdobyć, nauczyć się od innych, ale o mądrość należy prosić Boga: *„Bogu, który jedynie jest mądry, niech będzie chwała na wieki wieków”* (Rzym. 16:27). Mądrość Boża widoczna jest w naturze i w całym Jego stworzeniu z człowiekiem włącznie. Planety, całe przestworza, Ziemia, a na niej życie fauny i flory, to wszystko są cuda twórczej mądrości Bożej.

Kto z nas nie słyszał o mądrości króla Salomona? Temu wielkiemu człowiekowi pewnej nocy we śnie ukazał się Pan Bóg i rzekł mu: „Proś, co ci mam dać?”. Salomon odrzekł: *„Daj przeto twemu słudze serce rozumne, aby umiał sądzić twój lud, rozróżniać między dobrem i złem, inaczej bowiem któż potrafi sądzić ten twój ogromny lud? I podobano się to Panu, że Salomon prosił o taką rzecz. Toteż rzekł Bóg do niego: Dlatego że o - taką rzecz prosisz, a nie prosisz dla siebie ani o długie życie, ani nie prosisz dla siebie o bogactwo, ani nie prosisz o śmierć dla twoich wrogów, lecz prosisz o rozum, aby umieć być posłusznym prawu, przeto uczynię zgodnie z twoim życzeniem: Oto daję ci serce mądre i rozumne, że takiego jak ty jeszcze nie było przez tobą i takiego jak ty również po tobie nie będzie”* – 1 Król. 3:9-12 (NP).

Na pewno każdy z nas słyszał też o mądrych rządach tego króla i o tym sławnym wyroku, kiedy pewnego dnia przyszły do niego dwie kobiety, aby rozsądził, która z nich jest prawdziwą matką niemowlęcia, bo obie twierdziły, że są jego matką. Wówczas król nakazał przynieść miecz i rozciąć dziecię na dwie połowy, a wówczas prawdziwa matka zawołała: *„Proszę panie mój, dajcie jej to dziecię żywe, tylko go nie zabijajcie!”* I wtedy król rzekł: *„Dajcie tej to żywe dziecię i nie zabijajcie go! Ona jest bowiem jego matką”*.

Przeczytajmy również kilka zdań: *„Gdy więc królowa Sa-by poznała całą mądrość Salomona i obejrzała pałac, który zbudował [...] i rzekła do króla: Prawdą okazało się to, co o twoich sprawach i o twojej mądrości słyszałam w mojej ziemi, lecz nie wierzyłam tym słowom, aż przybyłam i zobaczyłam na własne oczy; a i tak nie powiedziano mi ani połowy tego, bo znacznie przewyższyłeś mądrością i zacnością to, co o tobie słyszałam”* (1 Król. 10:4,6-7 NP). Mądrość często powiązana jest z dobrocią i mocą. Jak bardzo więc trzeba być mądrym, by zawsze być dobrym. Umiejętność praktycznego wykorzystywania posiadanej wiedzy i doświ-

adczenia jest również mądrością. W tym sensie można np. mówić o mądrości nauczyciela, który wykorzystując swoją wiedzę pedagogiczną radzi sobie z kształceniem niesforne go ucznia, czy też mądrości szefa, który w oparciu o posiadaną wiedzę fachową i praktyczną znajomość stosunków międzyludzkich, skutecznie zarządza wieloosobowym personelem. Innymi słowy, umiejętność używania umysłu i właściwe wykorzystywanie własnego rozumu i doświadczenia do osiągnięcia zamierzonych celów można nazwać mądrością.

Kiedy jednak porównamy mądrość Bożą z mądrością ludzką, to okaże się, jak bardzo nasza ludzka mądrość zawodzi. Bo np. potocznie mówi się, że sprawiedliwość wynika z tego, co większość ludzi uważa za słuszne, natomiast w Piśmie Świętym czytamy, że sprawiedliwość wynika z wiary w Słowo Boże (1 Mojż. 15:6). W świecie mówi się, że duma jest godnością i wartością, a Biblia mówi, że Bóg nienawidzi pychy, czyli dumy (Przyp. 8:13). Ludzie radzą, aby doceniać samego siebie, być pewnym i odważnym, a Słowo Boże mówi:

„W pokorze uważajcie jedni drugich za wyższych od siebie” – Filip. 2:3.

Salomon pisze: *„Początek mądrości jest taki: nabywaj mądrości, i za wszystko, co masz, nabywaj rozumu. Ceń ją sobie wysoko, a ona zapewni ci szacunek, obdarzy cię czcią, gdy ją otoczysz miłością” – Przyp. 4:7-8 (NP).* Pan Bóg zaleca nam przyswajanie sobie Jego mądrości i pouczeń (Przyp. 1:1-7, 8:1-36). Ostrzega jednak przed mądrością tego świata (1 Kor. 2:6-16). Mądrość ludzka jest pozbawiona oświecenia znajdującego się w spisanim Słowie Bożym. Znamy średniowiecznych uczonych wywodzących, że ziemia jest płaska, a życie spontanicznie samo rozwinęło się z materii nieożywionej. Dobrze wiemy, że nie byli to naiwni prostacy, ale osoby nieznające w pełni prawdy.

Boża mądrość nie ma granic i o dziwo spomiędzy niezliczonych miliardów planet, które stworzył Bóg, w naszym układzie słonecznym wszystko wskazuje na to, że jak dotąd tylko na maleńkiej Ziemi Bóg stworzył życie, *„i postawił na niej człowieka jako Władcę nad rybami morskimi i nad ptactwem niebios, i nad wszelkimi zwierzętami, które się poruszają po ziemi” (1 Mojż. 1:27, 2:15,19).*

Od Boga pochodzi również mądrość człowieka, który będąc obrazem Boga Jahwe, jako jedyny z całego stworzenia jest zdolny do jej przyjęcia. Bóg przygotował plan względem niego i w swojej mądrości przewidział jeszcze przed założeniem świata Baranka na ofiarę za grzech człowieka, gdyż wiedział Bóg, że człowiek zgrzeszy. Mądrość Boża potrafi przewidzieć koniec na początku. Patrząc na dzieła Boże i obserwując wypełniające się w naszym życiu proroctwa, które przez wiele

wieków zapisywali mężowie Boży, możemy bez wahania przyznać, że mądrość Boża nie ma granic i przewyższa mądrość wszystkich innych żyjących istot w całym wszechświecie.

W Księdze Przypowieści czytamy: *„Daj mądryemu, a będzie jeszcze mądrzy; poucz sprawiedliwego, a będzie umiał jeszcze więcej! Początkiem mądrości jest bojaźń Pana, a poznanie Świętego – to rozum, gdyż przeze mnie rozmnożą się twoje dni i przedłużą się lata twojego życia. Jeżeli jesteś mądry, to sam masz korzyść z tej mądrości” (Przyp. 9:9-12 NP).* Dowód mądrości powiązanej z miłością do człowieka widzimy w zachowaniu się Pana Jezusa, który jest obrazem niewidzialnego Boga. Chrystus nazywany jest również Mądrością Bożą: *„Natomiast dla powołanych – i Żydów, i Greków, zwiastujemy Chrystusa, który jest mocą Bożą i mądrością Bożą [...]. Ale wy dzięki niemu jesteście w Chrystusie Jezusie, który stał się dla nas mądrością od Boga i sprawiedliwością, i poświęceniem, i odkupieniem” – 1 Kor.1:24,30.* Ewangelista Łukasz pisze:

„Dlatego też i Mądrość Boża powiedziała: Poślę do nich proroków i apostołów, a z nich niektórzy będą zabijać i prześladować” – Łuk. 11:49 (NP).

Zacytowane wersety mogą przypominać słowa opisujące mądrość z Księgi Przypowieści, gdzie mądrość jest uosobieniem Pana Jezusa: *„Pan stworzył mnie jako pierwociny swojego stworzenia, na początku swych dzieł, z dawna. Przed wiekami byłam ustanowiona, od początków, przed powstaniem świata, gdy jeszcze nie było morza, zostałam zrodzona, gdy jeszcze nie było źródeł obfitujących w wody. Zanim góry były założone i powstały wzgórza, zostałam zrodzona, gdy jeszcze nie uczynił ziemi i pól, i pierwszych brył gleby. Gdy budował niebiosa, byłam tam; gdy odmierzał krąg nad powierzchnią toni. Gdy w górze utwierdzał obłoki i wyprowadzał z toni potężne źródła, gdy morzu wyznaczał granice, aby wody nie przekraczały jego rozkazu; gdy kładł podwaliny ziemi, ja byłam u jego boku mistrzynią, byłam jego rozkoszą dzień w dzień, igrając przed nim przez cały czas, igrając na okręgu jego ziemi, rozkoszując się synami ludzkimi” – Przyp. 8:22-31 (NP).*

O naszym Panu jest powiedziane: *„Jezusowi zaś przybywało mądrości i wzrostu oraz łaski u Boga i u ludzi” – Łuk. 2:52.* Jego właściwe zachowanie i logiczne nauki świadczą o wielkiej mądrości. Ewangelista Mateusz pisze:

„A gdy Jezus dokończył tych słów, zdumiewały się tłumy nad nauką jego. Albowiem uczył je jako moc mający, a nie jak ich uczeni w Piśmie”.

„Przyszedszy w swoje ojczyste strony, nauczał w synagodze ich, tak iż się bardzo zdumiewali i mówili: Skąd ma tę mądrość i te cudowne moce?” (Mat. 7:20, 13:54).

wieki” przygotowanej przez braci ze Zboru w Melbourne.

Zbór w Melbourne
R-
„Straż”

Opracowano na podstawie audycji “Wczoraj, dziś i na

¹ 1) Stoicyzm jest znany zwłaszcza dzięki swojej etyce, która zalecała człowiekowi – jako warunki szczęścia – panowanie nad sobą, zobojętnienie wobec cierpień i niepowodzeń, spokojne poddanie się biegowi zdarzeń, wolność od namiętności. 2) Przen. hart w niepowodzeniach i przeciwnościach, spokojne znoszenie cierpień i złego losu, niewzruszoność wobec niebezpieczeństwa.

² Profesor Strong definiuje hebrajskie słowo *qanah* oznaczone (#7069), które przetłumaczone zostało jako „stworzył”, słowami „zbudować, stworzyć”. Zacytowane wersety opisują początki pierwszego stworzenia Jahwe jako jedyne bezpośredniego stworzenia, ponieważ wszystko inne zostało uczynione już przez Syna Bożego – Logosa (Jan 1:1-3).